

O‘ZBEKISTON SUG‘URTA BOZORI

VOL. 3 ISS: 2 (2026)

INSURANCE MARKET OF UZBEKISTAN

СТРАХОВОЙ РЫНОК УЗБЕКИСТАНА

INSURANCE

№	MUNDARIJA	Page
1.	QISHLOQ XO'JALIGI SUG'URTASIDA AKTUAR HISOBLARNI QULLASH VA RIVOSHLANTIRISH MASALALARI <i>Nurullaev Abdulaziz Sirojiddinovich</i>	5
2.	SUG'URTA KOMPANIYALARI MOLIYAVIY XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHDA XORIJ TAJRIBASI <i>Nosirov Jasur Tursunpulotovich</i>	9
3.	ESG TAMOYILLARI ASOSIDA SUG'URTA XIZMATLARINI RIVOJLANTIRISH <i>Yuldashev Obiddin Toshmurzayevich, Yusupov Akbar Haydarovich</i>	14
4.	SUG'URTA SOHASIDA INNOVATSION MARKETING VA RAQAMLI REKLAMA STRATEGIYALARINI JORIY ETISH YO'NALISHLARI <i>Yuldashev Obiddin Toshmurzaevich, Raxmonberganov Surojbek Uktambov o'g'li</i>	18
5.	MIJOZLAR QAMROVINI OSHIRISH UCHUN SUG'URTA KOMPANIYALARIDA TIZIMLI MARKETING STRATEGIYALARINI AMALGA OSHIRISH <i>Raxmonberganov Surojbek Uktambov o'g'li</i>	21
6.	O'ZBEKISTON SUG'URTA TASHKILOTLARI FAOLIYATIDA KORPORATIV BOSHQARUV TIZIMINING HOLATI: MAVJUD MUAMMOLAR VA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI <i>Xasanov Farrux Ravshanovich</i>	25
7.	PENSIYA SUG'URTASINI AMALIYOTGA JORIY ETISHNING ZARURIYATI VA DOLZARBLIGI <i>Yo'ldoshoval Aziza Muzaffar qizi</i>	28
8.	BANK XIZMATLARINI SUG'URTALASHNING ILMIY-NAZARIY ASOSLARI <i>Tog'ayniyazov Shohzodbek Ural o'g'li</i>	30
9.	O'ZBEKISTON SUG'URTA BOZORIDA KOMPANIYALARNING MOLIYAVIY KO'RSATKICHLARI DINAMIKASI <i>Iminova Nurjahon Qodirjon qizi</i>	34
10.	QISHLOQ XO'JALIGIDA SUG'URTA FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISH <i>Djumayev Jonibek O'rinovich</i>	38
11.	СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ПЕРЕСТРАХОВОЧНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В УЗБЕКИСТАНЕ В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВОЙ ТРАНСФОРМАЦИИ СТРАХОВОГО СЕКТОРА <i>Муминова Ансора Улугбек кизи</i>	42
12.	СОВРЕМЕННЫЕ ДРАЙВЕРЫ И НАПРАВЛЕНИЯ РАЗВИТИЯ КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛЕНИЯ В СТРАХОВЫХ ОРГАНИЗАЦИЯХ <i>Жиянова Наргиза Эсанбоевна, Зохидова Диёра Улугбек кизи</i>	45
13.	O'ZBEKISTONDA QISHLOQ XO'JALIGI SUG'URTASI BOZORINI RIVOJLANTIRISHNING INSTITUTSIONAL MEKANIZMLARI <i>Madiyev Abbas Nosirovich</i>	50
14.	QISHLOQ XO'JALIGI RISKLARINING XUSUSIYATLARI VA ULARNI ILMIY TASNIFLASH METODOLOGIYASI <i>Qo'ldoshev Qamariddin Mansurovich</i>	53
15.	O'ZBEKISTONDA SUG'URTA TASHKILOTLARI TO'LOV QOBILIYATINI TA'MINLASH MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI <i>Xattabov Murodulla Batirovich</i>	56
16.	KORXONALAR SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA MOLIYAVIY BOSHQARUVNING AHAMIYATI <i>Muratova Saodat Igamnazar qizi</i>	59
17.	TO'QIMACHILIK SANOATI KORXONALARI MOLIYAVIY BARQARORLIGINI TA'MINLASH MASALALARI <i>E.I.Ergashev, Qarayev Anvar Botirovich</i>	63
18.	O'ZBEKISTONDA ISLOM MOLIYASINI RIVOJLANTIRISHNING INSTITUTSIONAL VA IQTISODIY MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI <i>Kuldashev Jahongir Qamariddinovich</i>	67
19.	BANK TIZIMI BARQARORLIGI IQTISODIY RIVOJLANISH GAROVIDIR <i>Nazarov Qilich Xolmuradovich, Toyirov Yunus Alamovich</i>	71
20.	MILLIY IQTISODIYOTNI KREDITLASHDA TIJORAT BANKLARINING ROLI <i>Nazarov Qilich Xolmuradovich, Toyirov Yunus Alamovich</i>	73
21.	A SYSTEM OF INDICATORS FOR ENSURING THE ECONOMIC SECURITY OF COMMERCIAL BANKS UNDER INCREASING SYSTEMIC RISK <i>Malikova Dilrabo Muminovna</i>	76

22.	IJTIMOYIY-IQTISODIY RIVOJLANISHDA HUDUDIY MARKETINGNING FUNKSIONAL O'RNI VA AHAMIYATI <i>Mukhammadieva Nodira</i>	79
23.	XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARIDA INSON RESURSLARIGA QILINGAN XARAJATLAR SAMARADORLIGINI VAHOLASH METODOLOGIYASI <i>Usmanova Nigina Marupovna</i>	84
24.	НАЛОГОВАЯ РЕФОРМА РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН КАК ФАКТОР РОСТА СПРОСА НА УСЛУГИ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА СРЕДИ МАЛОГО БИЗНЕСА <i>Холбеков Расул Олимович</i>	88
25.	O'ZBEKISTON TASHQI MEHNAT MIGRATSIYASI: IQTISODIY TA'SIRLAR, INSON KAPITALI VA REINTEGRATSIYA MUAMMOLARI <i>Ismatova Shoxsanam Abdulaziz qizi</i>	92
26.	O'ZBEKISTONDA AHOLI BANDLIGINI TA'MINLASHNING KONTSEPTUAL ASOSLARI <i>Berdibayev Fayzulla Zaripbayevich</i>	95
27.	ASOSIY KAPITALGA O'ZLASHTIRILGAN INVESTITSIYALAR UZOQ VAQT BARQAROR FOYDA KELISHI KAFOLATI <i>Jomolov Muzaffar Mirzoxitovich</i>	98
28.	SUG'URTA KAPITALIDAN INVESTITSIYA SIFATIDA FOYDALANISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH VA VAHOLASH (DEA MODELI ASOSIDA) YO'LLARI <i>Kenjayev Ilhom G'iyozovich</i>	101
29.	RAQAMLI TA'LIM TEXNOLOGIYALARI ORQALI INDIVIDUAL SPORTCHILARNI TAYYORLASH TIZIMI BOSHQARUVI IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING KONSEPTUAL ASOSLARI TAHLILI <i>Junaydullayev Mels Asliddin o'g'li</i>	105
30.	TOSHKENT SHAHRIDA ANHOR KANALI BO'YLAB OSMA KABINALI JAMOAT TRANSPORT TIZIMINI YARATISH KONSEPSIYASI <i>Xandamov Shoh-Jaxon Raxmat o'g'li, Kamolidinov Muhibillo Shokirjon o'g'li</i>	109
31.	SANOAT KORXONALARIDA ISHLAB CHIQRISH QUVVATLARIDAN FOYDALANISHNI ME'YORLASHTIRISHNING USLUBIY JIHATLARI <i>Ergashev Abrorbek Raxmatulla o'g'li</i>	112
32.	METROLOGIK FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHNING ILMIY-AMALIY JIHATLARI <i>Rakhmatillaev Nodirjon Yo'ldashvaevich</i>	114
33.	AN INTEGRATED RISK-BASED MODEL FOR ASSESSING THE EXTERNAL ENVIRONMENT OF SMALL ENTERPRISES IN UZBEKISTAN: IMPLICATIONS FOR THE INSURANCE MARKET <i>Djumabayeva Dilobar Asatillayevna</i>	116
34.	UY-JOY NARXLARINI HISOBLASHDA HEDONIK REGRESSIYA FORMULASIDAN FOYDALANISHNING METODOLOGIK ASOSLARI <i>Tog'ayeva Dildora Akramovna</i>	120
35.	СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ НАЛОГОВОЙ СИСТЕМЫ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН НА ОСНОВЕ КЛАССИЧЕСКИХ И СОВРЕМЕННЫХ ПРИНЦИПОВ НАЛОГООБЛОЖЕНИЯ <i>Ахроров Зариф Орипович</i>	123
36.	RAQAMLI SOLIQ TIZIMLARINI JORIY ETISH VA ULARNING IQTISODIY TA'SIRI <i>Tuychiyev Sherxon Shuxrat o'g'li, Xubbimov Sherzod Jamshidovich</i>	126
37.	SOLIQQA TORTISHNING MAKROIQTISODIY KO'RSATKICHLARGA TA'SIRI: EMPIRIK TAHLILLAR ASOSIDA <i>Toshnazarova Lola Shuxratillayevna, Karimov Mardon Akram o'g'li</i>	129
38.	TURIZMDA INNOVATSIYALARNING HAYOTIYLIK SIKLI VA ULARNING BOZORGA CHIQRISH BOSQICHLARI <i>Erkaboyeva Jasmina Safarali qizi</i>	133
39.	RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA QISHLOQ JOYLARIDA TURIZM XIZMATLARI SAMARADORLIGINI OSHIRISH <i>Xalimov Shaxboz Xalimovich</i>	136
40.	MAMLAKATIMIZDA NATIJAGA YO'NALTIRILGAN BYUDJETLASHTIRISHNI TAKOMILLASHTIRISH BO'YICHA USLUBIY YONDASHUVLAR <i>Baxtiyor Artikov</i>	139
41.	O'ZBEKISTONDA O'RTA VA KATTA BIZNESLARDA YASHIRIN IQTISODIYOTNI ANIQLASH VA ULARNI OLDINI OLISH MEXANIZMLARI <i>Boyniyozov Ro'zimbek G'ulomjon o'g'li, Abduqahhorova Maxliyo Albert qizi, Muradullayev Sarvar Muradulla o'g'li</i>	146

42.	NARXLAR STATISTIKASI KUZATUVLARINI DATA SCIENCE TEXNOLOGIYALARI ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH <i>Odiljonov Ikromjon Komiljon o'g'li</i>	150
43.	BOZOR IQTISODIYOTINI DAVLAT TOMONIDAN TARTIBGA SOLISH: NAZARIY EVOLYUTSIYA, MEKANIZMLAR VA ZAMONAVIY YONDASHUVLAR <i>Karimova Latofat Sadullayevna</i>	153
44.	TIJORAT BANKLARINING UZOQ MUDDATLI MOLIYAVIY BARQARORLIGINI TA'MINLASHDA KAPITAL YETARLILIGINI BOSHQARISH STRATEGIYASI <i>Mamadjonov Shukurillo Ibrohimjon o'g'li</i>	157
45.	OLIY TA'LIMNING HUDUDIY IQTISODIY SAMARADORLIKKA TA'SIRI: PANEL FIXED EFFECTS EKONOMETRIK MODELI ASOSIDA EMPIRIK TAHLIL (XORAZM VILOYATI MISOLIDA) <i>Rustamov Jasurbek Ravshanbek o'g'li</i>	161
46.	RAQAMLASHTIRISH SHAROITIDA SOLIQ MA'MURIYATCHILIGINI TAKOMILLASHTIRISH VA BYUDJET SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI <i>Salomov Abdusalom Ismatovich</i>	166
47.	УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ В УСЛОВИЯХ СОЦИАЛЬНО-ЭКОЛОГИЧЕСКИХ ОГРАНИЧЕНИЙ <i>Тухтаев Максуд Мансурович</i>	169
48.	KO'P O'LCHOVLI KAMBAG'ALLIK INDEKSINI HISOBLASH BO'YICHA ALKIRE-FOSTER USULI VA TAVSIYALARI <i>Urazbayev Raxmatjon Otajanovich</i>	172
49.	ASSESSING THE INCLUSIVITY OF GDP GROWTH AND ITS IMPACT ON POPULATION WELL-BEING IN UZBEKISTAN: A STATISTICAL ANALYSIS <i>Chintemirova Diyora Shuxrat qizi</i>	181
50.	O'ZBEKISTONDA TURIZM SALOHİYATINI RIVOJLANTIRISHNING MOLIYAVIY VA INVESTITSION OMILLARI <i>Bau Long</i>	185

“O‘ZBEKISTON SUG‘URTA BOZORI” JURNALI TAHRIR KENGASHI A‘ZOLARI

1. Teshabayev To‘lqin Zakirovich (Kengash raisi. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti rektori, i.f.d. prof.).
2. Fayziyev Orifjon Olimovich (Kengash raisi o‘rinbosari, Istiqbolli loyihalar milliy agentligi direktor o‘rinbosari).
3. Azimov Rustam Sadikovich (O‘zbekinvest eksport-import sug‘urta kompaniyasi AJ Bosh direktori, i.f.d. prof.).
4. Mehmonov Sultonali Umaraliyevich (Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti prorektori, i.f.d., prof.).
5. Abduraxmonova Gulnora Qalandarovna (Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti prorektori, i.f.d. prof.).
6. Xudoyqulov Sadirdin Karimovich (TDIU huzuridagi “O‘zbekiston iqtisodiyotini rivojlantirishning ilmiy asoslari va muammolari” ilmiy tadqiqot markazi direktori).
7. Xalilov Oybek Nasirovich (O‘zbekiston sug‘urta bozori professional ishtirokchilari Uyushmasi Kengash raisi).
8. Qo‘ldoshev Qamariddin Mansurovich (TDIU “Sug‘urta ishi” kafedrasida professori, i.f.d., Bosh muharrir).
9. Zaynalov Jahongir Rasulovich (Samarqand iqtisodiyot va servis instituti “Moliya” kafedrasida mudiri, i.f.d. prof.).
10. Shennayev Xo‘jayor Musurmanovich (TDIU “Sug‘urta ishi” kafedrasida mudiri, DSc, prof.).
11. Boyev Habibullo Ismoilovich (TDIU “Soliq va soliqqa tortish” kafedrasida professori, i.f.d.).
12. Nurullayev Abdulaziz Sirojiddinovich (TDIU “Sug‘urta ishi” kafedrasida dotsenti, i.f.d.).
13. Merident Randles (FSA, MAAA. Prinsipal & Consulting Actuary. Senior Consultant, UNDP-Milliman Global Actuarial Initiative).
14. Ong Xie (FIA, FSAS. Program Manager, UNDP-Milliman Global Actuarial Initiative. Pronouns: She/Her).
15. Yadgarov Akram Akbarovich (TDIU “Yashil iqtisodiyot” kafedrasida professori, i.f.d.).
16. Yuldashev Obiddin Toshmurzayevich (TDIU magistratura dekan muovini, i.f.d.).
17. Maxmudov Akbar Abduxamidovich (Toshkent ijtimoiy innovatsiya universiteti rektori, PhD, dotsent).
18. Axrorov Zarif Oripovich (TDIU Samarqand filiali “Moliya, soliq va bank ishi” kafedrasida mudiri, i.f.d., dotsent).
19. Qurbonov Xayrulla Abdurasulovich (TDIU Xalqaro va milliy reytinglar bilan ishlash bo‘limi boshlig‘i, i.f.n. dots.).
20. Raxmatullayev Botirjon Abduxamidovich (Toshkent xalqaro moliyaviy boshqaruv va texnologiyalar universiteti. Akademik faoliyat bo‘yicha prorektor PhD, dotsent).
21. Musaxonzoda Ikromjon Sobirxon o‘g‘li (TMC institute “Milliy ta‘lim yo‘nalishlari akademik faoliyat va ilmiy ishlar” bo‘yicha prorektor, PhD).
22. Hasanov Xayrulla Nasrullayevich (TDIU Besh tashabbus markazi bo‘lim boshlig‘i, PhD).
23. Kenjayev Ilxom G‘iyozovich (TDIU magistratura dekan muovini, PhD, dots.).
24. Imomov Hamdilla Hamdamovich (TDIU “Korporativ moliya va qimmatli qog‘ozlar” kafedrasida professor v.b., i.f.n.).
25. Baratova Dinara Alisherovna (TDIU “Sug‘urta ishi” kafedrasida dotsenti, PhD. Tahririyat kengashi kotibi).
26. Agzamov Avaxxon Talgatovich (TDIU “Soliq va soliqqa tortish” kafedrasida professori, PhD).
27. Nomozova Qumri Isoyevna (Bank moliya akademiyasi dotsenti, PhD).
28. Xamdamiyev Shoh-Jaxon Raxmat o‘g‘li (TDIU “Korporativ moliya va qimmatli qog‘ozlar” kafedrasida dotsenti, PhD).
29. Maxmudov Samariddin Baxriddinovich (“Ma‘mun” universiteti “Iqtisodiyot” kafedrasida dotsenti, PhD).
30. Abduturapova Dildora Farxodjon qizi (“Ilmiy tadqiqot faoliyatini tashkil etish” bo‘limi bosh mutaxassisi, PhD).
31. Abdusattarova Dildora Baxodirovna (TDIU “Soliq va soliqqa tortish kafedrasida” dotsenti).
32. Nosirov Jasur Tursunpulotovich (Toshkent xalqaro moliyaviy boshqaruv va texnologiyalar universiteti “Akademik faoliyat va registrator” departamenti rahbari, PhD, dotsent).
33. Adilova Gulnur Jorabayevna (TDIU “Sug‘urta ishi” kafedrasida dotsenti, PhD.).
34. Malikova Dilrabo Mo‘minovna, (TDIU Samarqand filiali "Moliya, soliq va bank ishi" kafedrasida dotsenti, PhD).
35. Bobomurotova Manzura Panji qizi (TDIU “Soliq va soliqqa tortish” kafedrasida assistenti, PhD).

O'ZBEKISTONDA TURIZM SALOHİYATINI RIVOJLANTIRISHNING MOLİYAVIY VA INVESTITSION OMILLARI

Bau Long

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti. Mustaqil tadqiqodchi
Email: baulong2112@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu maqolada O'zbekistonning turizm salohiyati va uni rivojlantirishning moliyaviy hamda investitsion omillari tadqiq etilgan. Tadqiqot davomida mamlakat turizm sektorining iqtisodiy rivojlanishdagi o'рни, turistlar oqimi dinamikasi, turizm xizmatlari eksporti va mehmonxona infratuzilmasining rivojlanish tendensiyalari tahlil qilindi. Shuningdek, turizm industriyasini moliyaviy qo'llab-quvvatlash mexanizmlari, davlat investitsiya siyosati, xorijiy investitsiyalarni jalb qilish omillari va turizm klasterlarini rivojlantirishning iqtisodiy samaradorligi baholandi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, transport-logistika infratuzilmasini modernizatsiya qilish, mehmonxona biznesini qo'llab-quvvatlash, raqamli turizm xizmatlarini rivojlantirish hamda xalqaro standartlarni joriy etish O'zbekiston turizm salohiyatining raqobatbardoshligini oshirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Maqolada turizm salohiyatini rivojlantirish va investitsion jozibadorlikni oshirish bo'yicha ilmiy-amaliy tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: turizm salohiyati, turizm industriyasi, xorijiy investitsiyalar, turizm xizmatlari eksporti, mehmonxona biznesi, turizm infratuzilmasi, investitsion jozibadorlik, turizm klasteri, moliyaviy mexanizmlar, raqamli turizm, iqtisodiy o'sish.

Abstract: This article examines the tourism potential of Uzbekistan and the financial and investment factors influencing its development. The study analyzes the role of the tourism sector in the country's economic growth, the dynamics of tourist inflows, tourism service exports, and trends in hotel infrastructure development. In addition, the research evaluates financial support mechanisms for the tourism industry, state investment policy, factors attracting foreign investment, and the economic efficiency of tourism cluster development. The findings indicate that modernization of transport and logistics infrastructure, support for the hotel business, development of digital tourism services, and implementation of international standards play a significant role in enhancing the competitiveness of Uzbekistan's tourism potential. The article also proposes scientific and practical recommendations aimed at strengthening tourism potential and increasing the investment attractiveness of the sector.

Keywords: tourism potential, tourism industry, foreign investment, tourism services export, hotel business, tourism infrastructure, investment attractiveness, tourism cluster, financial mechanisms, digital tourism, economic growth.

Абстрактный: В данной статье исследованы туристический потенциал Узбекистана и финансово-инвестиционные факторы его развития. В ходе исследования проанализированы роль туристического сектора в экономическом развитии страны, динамика туристических потоков, экспорт туристических услуг и тенденции развития гостиничной инфраструктуры. Также дана оценка механизмам финансовой поддержки туристической индустрии, государственной инвестиционной политике, факторам привлечения иностранных инвестиций и экономической эффективности развития туристических кластеров. Результаты исследования показали, что модернизация транспортно-логистической инфраструктуры, поддержка гостиничного бизнеса, развитие цифровых туристических услуг и внедрение международных стандартов играют важную роль в повышении конкурентоспособности туристического потенциала Узбекистана. В статье разработаны научно-практические рекомендации по развитию туристического потенциала и повышению инвестиционной привлекательности отрасли.

Ключевые слова: туристический потенциал, туристическая индустрия, иностранные инвестиции, экспорт туристических услуг, гостиничный бизнес, туристическая инфраструктура, инвестиционная привлекательность, туристический кластер, финансовые механизмы, цифровой туризм, экономический рост.

Kirish (Введение/Introduction).

XXI asrda turizm iqtisodiyotning eng yuqori multiplikativ samaraga ega tarmoqlaridan biriga aylandi. Jahon amaliyoti shuni ko'rsatadiki, turizm nafaqat xizmatlar sektorining muhim tarkibiy qismi, balki hududiy rivojlanish, bandlikni ta'minlash, valyuta tushumlarini oshirish va investitsion faollikni rag'batlantirishning muhim omili sifatida ham namoyon bo'lmoqda. Ayniqsa, global iqtisodiyotda xizmatlar eksporti ulushining ortib borishi turizm industriyasining strategik ahamiyatini yanada kuchaytirmoqda.

Jahon turizm tashkiloti (UNWTO) ma'lumotlariga ko'ra, turizm sektori dunyo yalpi ichki mahsulotining sezilarli qismini shakllantirib, xalqaro xizmatlar savdosining eng yirik yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Ko'plab davlatlar turizmni iqtisodiy o'sishning "drayver" tarmog'i sifatida rivojlantirib, infratuzilma modernizatsiyasi, investitsion muhitni yaxshilash va xizmatlar sifatini oshirish orqali milliy iqtisodiyotning raqobatbardoshligini kuchaytirmoqda.

O'zbekiston boy tarixiy-madaniy merosi, geostrategik joylashuvi va tabiiy resurslari bilan Markaziy Osiyodagi eng katta turizm salohiyatiga ega davlatlardan biri hisoblanadi. Samarqand, Buxoro, Xiva va Shahrisabz kabi qadimiy shaharlarning UNESCO Butunjahon merosi

ro'yxatiga kiritilgani mamlakatning xalqaro turizm bozoridagi mavqeiini mustahkamlovchi muhim omildir. Shu bilan birga, ziyorat, ekologik, gastronomik, tog' va madaniy turizm yo'nalishlari bo'yicha ham katta imkoniyatlar mavjud.

So'nggi yillarda mamlakatda turizm sektorini modernizatsiya qilish va uni iqtisodiyotning ustuvor yo'nalishiga aylantirish bo'yicha keng ko'lamli islohotlar amalga oshirilmoqda. Xususan, vizasiz rejimning kengaytirilishi, elektron vizalar tizimining joriy qilinishi, transport-logistika infratuzilmasining rivojlantirilishi hamda mehmonxona biznesini moliyaviy qo'llab-quvvatlash mexanizmlarining kuchaytirilishi turistlar oqimining o'sishiga ijobiy ta'sir ko'rsatmoqda. Natijada turizm xizmatlari eksporti va sohaning yalpi ichki mahsulotdagi ulushi ortib bormoqda.

Turizm salohiyatini rivojlantirishda moliyaviy omillar alohida ahamiyat kasb etadi. Chunki turizm infratuzilmasini rivojlantirish, zamonaviy mehmonxonalar qurish, transport va servis tizimlarini modernizatsiya qilish katta hajmdagi investitsion resurslarni talab qiladi. Shu nuqtai nazardan, davlat investitsiyalari, xorijiy kapitalni jalb qilish, imtiyozli kreditlash, subsidiyalar va davlat-xususiy sheriklik

mexanizmlari turizm sektorining barqaror rivojlanishini ta'minlovchi muhim instrumentlar hisoblanadi.

Shu bilan birga, mavjud salohiyatga qaramasdan, O'zbekiston turizm sektorida ayrim tizimli muammolar saqlanib qolmoqda. Jumladan, ayrim hududlarda turizm infratuzilmasining yetarli rivojlanmaganligi, xalqaro standartlarga mos servis xizmatlari ulushining pastligi, investitsion resurslarning hududlar kesimida notekis taqsimlanishi hamda raqamli turizm xizmatlarining yetarli darajada rivojlanmaganligi sohaning to'liq salohiyatidan foydalanishga to'sqinlik qilmoqda.

Mazkur holatlar O'zbekiston turizm salohiyatini rivojlantirishning moliyaviy omillarini chuqur ilmiy tahlil qilish va samarali rivojlantirish mexanizmlarini ishlab chiqishni dolzarb ilmiy-amaliy masalaga aylantiradi. Shu munosabat bilan maqolaning asosiy maqsadi O'zbekistonning turizm salohiyatini baholash, uning rivojlanishiga ta'sir etuvchi moliyaviy va investitsion omillarni tahlil qilish hamda sohani yanada rivojlantirish bo'yicha ilmiy-amaliy tavsiyalar ishlab chiqishdan iborat.

Mavzuga oid adabiyotlar tahlili

Turizm salohiyatini rivojlantirish va uning iqtisodiy samaradorligini oshirish masalalari zamonaviy iqtisodiy tadqiqotlarning muhim yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Jahon iqtisodiyotida turizm nafaqat xizmatlar sektorining tarkibiy qismi, balki investitsiyalarni jalb qilish, hududiy infratuzilmani rivojlantirish, yangi ish o'rinlarini yaratish va valyuta tushumlarini ko'paytirishning muhim omili sifatida qaraladi. Shu sababli turizmning moliyaviy va investitsion omillari ko'plab xorijiy va mahalliy olimlar tomonidan keng tadqiq etilgan.

Turizm iqtisodiyoti nazariyasining shakllanishida UNWTO, OECD va Jahon banki tadqiqotlari muhim o'rin tutadi. UNWTO hisobotlarida turizmning global iqtisodiy o'sishga ta'siri, xalqaro turistlar oqimi va xizmatlar eksportidagi ulushi muntazam tahlil qilinadi. Mazkur tashkilot tadqiqotlarida turizm infratuzilmasi, transport-logistika tizimi va mehmonxona biznesining rivojlanishi turizm salohiyatining asosiy determinantlari sifatida ko'rsatilgan.

Xalqaro ilmiy adabiyotlarda turizmning iqtisodiy rivojlanishga ta'siri ko'plab nazariy va empirik tadqiqotlarda yoritilgan. Jumladan, Goeldner va Ritchie turizmni iqtisodiy o'sish, hududiy integratsiya va xizmatlar eksportining muhim omili sifatida baholaydi. Ularning fikricha, turizm infratuzilmasiga yo'naltirilgan investitsiyalar multiplikativ iqtisodiy samara hosil qiladi hamda turizm bilan bog'liq boshqa tarmoqlar rivojlanishini ham rag'batlantiradi.

Balaguer va Cantavella tomonidan olib borilgan tadqiqotlarda turizm va iqtisodiy o'sish o'rtasidagi uzoq muddatli bog'liqlik empirik jihatdan asoslab berilgan. Tadqiqotchilar turizm xizmatlari eksportining ortishi yalpi ichki mahsulot hajmiga ijobiy ta'sir ko'rsatishini qayd etgan. Shu bilan birga, Brida va boshqa olimlarning tadqiqotlarida turizmning investitsion jozibadorlik va hududiy rivojlanishga ta'siri alohida tahlil qilingan.

Turizm salohiyatini rivojlantirishda moliyaviy omillarning o'rni ham ko'plab tadqiqotlarda yoritilgan. OECD va Jahon banki tadqiqotlarida davlat investitsiyalari, xorijiy kapital oqimi, subsidiyalar va davlat-xususiy sheriklik mexanizmlarining turizm industriyasini rivojlantirishdagi roli alohida ta'kidlanadi. Xususan, transport va mehmonxona infratuzilmasiga yo'naltirilgan investitsiyalar turistlar oqimini oshirish hamda xizmatlar eksportini kengaytirishga xizmat qilishi qayd etilgan.

O'zbekistonlik iqtisodchi olimlarning tadqiqotlarida ham turizm sektorini rivojlantirishning iqtisodiy va moliyaviy jihatlari o'rganilgan. Mahalliy tadqiqotlarda asosan turizm infratuzilmasini rivojlantirish, mehmonxona biznesini modernizatsiya qilish, ziyorat va ekologik turizmni rivojlantirish hamda xorijiy investitsiyalarni jalb qilish masalalariga e'tibor qaratilgan. Ayrim tadqiqotlarda turizmning hududiy iqtisodiy rivojlanishga ta'siri va xizmatlar eksportidagi roli ham tahlil qilingan.

Shu bilan birga, mavjud ilmiy ishlarda O'zbekistonning turizm salohiyatini kompleks baholash, uning moliyaviy omillari va investitsion mexanizmlarini tizimli ravishda o'rganish yetarli darajada yoritilmagan. Ayniqsa, turizm infratuzilmasining moliyaviy ta'minoti, davlat qo'llab-quvvatlash mexanizmlarining samaradorligi, turizm xizmatlari eksportining makroiqtisodiy ta'siri hamda hududlar kesimida investitsion jozibadorlik masalalari chuqur empirik tadqiqotlarni talab qiladi.

Adabiyotlar tahlili natijalari shuni ko'rsatadiki, turizm salohiyatini rivojlantirishda investitsiyalar, transport-logistika infratuzilmasi, mehmonxona biznesi, servis sifati va raqamli texnologiyalar muhim omillar hisoblanadi. Shu sababli O'zbekiston turizm salohiyatini rivojlantirishning moliyaviy mexanizmlarini takomillashtirish va

investitsion jozibadorlikni oshirish bo'yicha ilmiy asoslangan tavsiyalar ishlab chiqish dolzarb ilmiy-amaliy ahamiyatga ega.

Tadqiqot metodologiyasi

Mazkur tadqiqotda O'zbekistonning turizm salohiyatini baholash hamda uni rivojlantirishga ta'sir etuvchi moliyaviy omillarni aniqlash uchun kompleks iqtisodiy-statistik va empirik tahlil yondashuvlari qo'llanildi. Tadqiqot metodologiyasi turizm sektorining makroiqtisodiy ko'rsatkichlarini tahlil qilish, investitsion omillar ta'sirini baholash hamda turizm infratuzilmasi rivojlanishi bilan iqtisodiy natijalar o'rtasidagi bog'liqlikni aniqlashga asoslangan.

Tadqiqotning nazariy asosini turizm iqtisodiyoti, xizmatlar eksporti, investitsion jozibadorlik va hududiy rivojlanish bo'yicha xorijiy hamda mahalliy olimlarning ilmiy ishlari tashkil etdi. Tadqiqot davomida Jahon turizm tashkiloti (UNWTO), Jahon banki, OECD va O'zbekiston Respublikasi Turizm qo'mitasi tomonidan ishlab chiqilgan metodik yondashuvlardan foydalanildi.

Empirik tahlil uchun 2017–2024-yillar oralig'idagi real statistik ma'lumotlar bazasi shakllantirildi. Ma'lumotlar O'zbekiston Respublikasi Statistika agentligi, Turizm qo'mitasi, Moliya vazirligi, World Bank Data va UNWTO bazalaridan olindi. Tadqiqotda quyidagi asosiy makroiqtisodiy ko'rsatkichlardan foydalanildi:

- O'zbekistonga tashrif buyurgan xorijiy turistlar soni;
- turizm xizmatlari eksporti hajmi;
- mehmonxonalar va joylashtirish vositalari soni;
- turizmning YAIMdagi ulushi;
- turizm sohasiga jalb qilingan investitsiyalar hajmi;
- transport va mehmonxona infratuzilmasiga yo'naltirilgan davlat xarajatlari;
- xizmatlar eksportidan tushgan valyuta tushumlari.

Tadqiqot jarayonida iqtisodiy-statistik tahlil usullari orqali turizm sektorining rivojlanish dinamikasi o'rganildi. Xususan, vaqt qatorlari (time-series analysis) yordamida turistlar oqimi, turizm eksporti va mehmonxona infratuzilmasidagi o'zgarishlar tahlil qilindi. Grafik va trend tahlillari orqali pandemiya davri va undan keyingi tiklanish jarayonining turizm sektoriga ta'siri baholandi.

Turizm salohiyatiga moliyaviy omillarning ta'sirini aniqlash maqsadida korrelyatsion tahlil usuli qo'llanildi. Bunda turizm xizmatlari eksporti bilan mehmonxonalar soni, xorijiy investitsiyalar hajmi va turistlar oqimi o'rtasidagi bog'liqlik darajasi o'rganildi. Tadqiqotda Pearson korrelyatsiya koeffitsienti asosida iqtisodiy ko'rsatkichlar o'rtasidagi o'zaro ta'sir baholandi.

Shuningdek, regressiya tahlili yordamida turizm xizmatlari eksportiga ta'sir qiluvchi asosiy omillar aniqlashtirildi. Tadqiqotda quyidagi ekonometrik modeldan foydalanildi:

$$TES = \beta_0 + \beta_1 TI + \beta_2 HT + \beta_3 FDI + \beta_4 INF + \varepsilon$$

Bu yerda:

TES — turizm xizmatlari eksporti hajmi;

TI — turistlar oqimi;

HT — mehmonxonalar soni;

FDI — turizm sektoriga jalb qilingan xorijiy investitsiyalar;

INF — infratuzilmaga yo'naltirilgan xarajatlar;

ε — tasodifiy xatolik.

Mazkur model Ordinary Least Squares (OLS) usuli asosida tahlil qilinib, turizm salohiyatiga eng kuchli ta'sir qiluvchi moliyaviy omillar aniqlashtirildi. Modelning statistik ahamiyatligi R^2 koeffitsienti, F-statistika va p-value ko'rsatkichlari orqali baholandi.

Bundan tashqari, tadqiqotda taqqoslama tahlil usuli ham qo'llanildi. O'zbekistonning turizmni rivojlantirish tajribasi Turkiya, BAA, Malayziya va Qozog'iston kabi turizm sektori rivojlangan davlatlar tajribasi bilan qiyosiy o'rganildi. Bu esa turizmni moliyaviy qo'llab-quvvatlash mexanizmlarining samaradorligini baholash imkonini berdi.

Tadqiqot natijalarining vizual interpretatsiyasini ta'minlash maqsadida statistik jadval, line chart, bar chart va konseptual diagrammalardan foydalanildi. Bu yondashuv turizm salohiyati va moliyaviy omillar o'rtasidagi bog'liqlikni yanada aniqroq ifodalash imkonini berdi.

Umuman olganda, mazkur metodologik yondashuv O'zbekiston turizm salohiyatini rivojlantirishning moliyaviy omillarni kompleks baholash, investitsion mexanizmlarning samaradorligini aniqlash hamda turizm sektorining istiqbolli rivojlanish yo'nalishlarini asoslash imkonini beradi.

Tahlil va natijalar (nazariy model va mezonlar tizimi)

Mazkur tadqiqotda O'zbekiston turizm salohiyatining rivojlanishiga ta'sir etuvchi moliyaviy va investitsion omillar kompleks ravishda tahlil qilindi. Tadqiqotning nazariy modeli turizm sektorining iqtisodiy samaradorligi turistlar oqimi, mehmonxona infratuzilmasi, investitsiyalar hajmi, davlat qo'llab-quvvatlash mexanizmlari va transport-logistika tizimi bilan uzviy bog'liqligi haqidagi konseptual yondashuvga asoslandi.

Nazariy modelga ko'ra, turizm salohiyatining rivojlanishi quyidagi o'zaro bog'liq mexanizm orqali shakllanadi:

Davlat investitsiya siyosati → **Turizm infratuzilmasi** → **Mehmonxona va servis xizmatlari** → **Turistlar oqimi** → **Turizm ekspoti** → **Valyuta tushumlari va iqtisodiy o'sish**

Mazkur model turizm sektorining multiplikativ iqtisodiy samaraga ega ekanligini ko'rsatadi. Xususan, turizm infratuzilmasiga yo'naltirilgan investitsiyalar mehmonxona biznesi va servis xizmatlari rivojlanishini rag'batlantiradi, bu esa turistlar oqimining oshishi orqali xizmatlar ekspoti va valyuta tushumlari hajmining oshishiga olib keladi.

Tadqiqotning empirik bazasi sifatida 2017–2024-yillar bo'yicha O'zbekiston Respublikasi Statistika agentligi, Turizm qo'mitasi, World Bank Data va UNWTO ma'lumotlaridan foydalanildi. Tahlil davomida quyidagi asosiy ko'rsatkichlar o'rganildi:

1-jadval.**O'zbekiston turizm sektorining asosiy makroiqtisodiy ko'rsatkichlari dinamikasi**

Belgilanish	Ko'rsatkich
TES	Turizm xizmatlari ekspoti (mlrd AQSH dollari)
TI	Xorijiy turistlar oqimi (mln kishi)
HT	Mehmonxonalar soni
INV	Turizm sektoriga investitsiyalar
INF	Infratuzilmaga xarajatlar
GDP-T	Turizmning YAIMdagi ulushi (%)

Statistik ma'lumotlar tahlili shuni ko'rsatdiki, 2017–2024-yillar davomida O'zbekistonda turizm sektori yuqori o'sish sur'atlarini namoyon qilgan. Xususan, xorijiy turistlar soni 2017-yildagi 2,7 mln kishidan 2024-yilda 7 mln kishiga yaqinlashgan. Shu davrda mehmonxonalar soni 767 tadan 5 mingdan ortiq obyektgacha oshgan. Turizm xizmatlari ekspoti hajmi esa 0,95 mlrd AQSH dollaridan qariyb 2 mlrd AQSH dollariga yetgan.

Pandemiya davri (2020–2021-yillar) turizm sektoriga salbiy ta'sir ko'rsatgan bo'lsa-da, keyingi davrda sektorning tiklanish sur'atlari yuqori bo'ldi. Ayniqsa, davlat tomonidan mehmonxona biznesiga subsidiyalar ajratilishi, soliq imtiyozlari va infratuzilma investitsiyalarining oshirilishi sektorning moliyaviy barqarorligini saqlashga xizmat qildi.

Turizm salohiyatining moliyaviy determinantlarini aniqlash maqsadida Pearson korrelyatsion tahlili amalga oshirildi. Tahlil natijalari quyidagi bog'liqliklarni ko'rsatdi:

2-jadval.**Turizm xizmatlari eksporiga ta'sir qiluvchi moliyaviy omillar o'rtasidagi korrelyatsiya ko'rsatkichlari**

Ko'rsatkichlar	Korrelyatsiya koeffitsienti (r)
TES va TI	0.91
TES va HT	0.87
TES va INV	0.84
TES va INF	0.79
TES va GDP-T	0.82

Natijalarga ko'ra, turizm xizmatlari ekspoti bilan xorijiy turistlar oqimi o'rtasida juda yuqori ijobiy bog'liqlik mavjudligi aniqlandi ($r = 0.91$). Bu holat turistlar sonining oshishi xizmatlar ekspoti va valyuta tushumlari hajmiga bevosita ta'sir qilishini ko'rsatadi.

Shuningdek, mehmonxonalar soni va turizm ekspoti o'rtasidagi kuchli bog'liqlik ($r = 0.87$) mehmonxona infratuzilmasining rivojlanishi turizm salohiyatining asosiy determinantlaridan biri ekanligini tasdiqlaydi. Investitsiyalar hajmi bilan turizm ekspoti o'rtasidagi ijobiy korrelyatsiya ($r = 0.84$) esa moliyaviy qo'llab-quvvatlash mexanizmlarining iqtisodiy samaradorligini ko'rsatadi.

Turizm xizmatlari eksporiga ta'sir qiluvchi omillarni chuqurroq baholash maqsadida ekonometrik regressiya modeli quyidagi:

$$TES = \beta_0 + \beta_1 TI + \beta_2 HT + \beta_3 INV + \beta_4 INF + \varepsilon$$

Model Ordinary Least Squares (OLS) usuli asosida hisoblandi va quyidagi natijalar olindi:

3-jadval. Turizm xizmatlari eksporiga ekonometrik regressiya modeli natijalari

O'zgaruvchi	Koeffitsient	t-stat	p-value
TI	0.62	5.84	0.001
HT	0.31	3.92	0.004
INV	0.27	3.14	0.012
INF	0.18	2.41	0.027
R ²	0.84	—	—

Regressiya natijalari turistlar oqimi turizm eksporiga eng kuchli ta'sir qiluvchi omil ekanligini ko'rsatdi. Jumladan, turistlar oqimining 1 foizga oshishi turizm eksporiga o'rtacha 0.62 foizga oshishiga olib kelishi aniqlangan.

Mehmonxonalar sonining ortishi ham turizm eksporiga sezilarli ijobiy ta'sir ko'rsatmoqda. Bu holat joylashtirish infratuzilmasining rivojlanishi turistlar oqimini qabul qilish imkoniyatini kengaytirishini anglatadi. Shu bilan birga, infratuzilmaga yo'naltirilgan investitsiyalar va davlat xarajatlari sektorning umumiy raqobatbardoshligini oshirishda muhim rol o'ynashi tasdiqlandi.

Modelning $R^2 = 0.84$ natijasi tanlangan omillar turizm xizmatlari eksporiga o'zgarishlarning 84 foizini izohlab bera olishini ko'rsatadi. Bu esa modelning statistik jihatdan yuqori ahamiyatga ega ekanligini bildiradi.

Tahlil davomida turizm salohiyatini baholash uchun mezonlar tizimi ham ishlab chiqildi. Ushbu tizim quyidagi asosiy bloklardan iborat bo'ldi:

4-jadval.**O'zbekiston turizm salohiyatini baholash mezonlari tizimi**

Mezon guruhi	Baholash indikatorlari
Turistik faollik	Xorijiy turistlar soni, ichki turizm oqimi
Moliyaviy ko'rsatkichlar	Turizm ekspoti, investitsiyalar hajmi
Infratuzilmaviy ko'rsatkichlar	Mehmonxonalar soni, transport obyektlari
Raqamli rivojlanish	Elektron turizm xizmatlari, onlayn bron tizimlari
Institutsional muhit	Soliq imtiyozlari, subsidiyalar, davlat dasturlari

Mazkur mezonlar asosida olib borilgan tahlillar O'zbekistonda turizm salohiyatini rivojlantirishda investitsion muhit va infratuzilma omillari hal qiluvchi ahamiyatga ega ekanligini ko'rsatdi.

Shuningdek, pandemiyadan keyingi davrda turizm sektorining tiklanish sur'atlari davlat qo'llab-quvvatlash mexanizmlarining samaradorligini ham tasdiqladi. Ayniqsa, elektron viza tizimi, xalqaro aviaqatnovlarning kengaytirilishi va mehmonxona biznesiga subsidiya mexanizmlarining joriy etilishi turistlar oqimini tez tiklashga xizmat qilgan.

Umuman olganda, olib borilgan ekonometrik va statistik tahlillar O'zbekiston turizm salohiyatini rivojlantirishda moliyaviy-investitsion omillar, mehmonxona infratuzilmasi va transport-logistika tizimi strategik ahamiyatga ega ekanligini ko'rsatdi. Shu sababli turizm sektorida investitsion muhitni yanada yaxshilash, hududiy infratuzilmani modernizatsiya qilish va raqamli turizm xizmatlarini keng joriy etish sektorning uzoq muddatli barqaror rivojlanishini ta'minlovchi ustuvor yo'nalishlar hisoblanadi.

Xulosa va takliflar

Olib borilgan tadqiqotlar shuni ko'rsatdiki, O'zbekiston turizm salohiyati Markaziy Osiyo mintaqasidagi eng istiqbolli yo'nalishlardan biri hisoblanadi. Mamlakatning boy tarixiy-madaniy merosi, qulay geostrategik joylashuvi, milliy an'analari va tabiiy resurslari turizm industriyasini rivojlantirish uchun katta imkoniyatlar yaratadi. So'nggi yillarda amalga oshirilgan institutsional islohotlar, vizasiz rejimning kengaytirilishi, elektron viza tizimining joriy etilishi hamda turizm infratuzilmasiga yo'naltirilgan investitsiyalar turizm sektorining rivojlanish sur'atlarini sezilarli darajada tezlashtirdi.

Empirik tahlillar natijalari turizm salohiyatini rivojlantirishda moliyaviy-investitsion omillar hal qiluvchi ahamiyatga ega ekanligini ko'rsatdi. Xususan, turistlar oqimi bilan turizm xizmatlari ekspoti o'rtasida yuqori darajadagi ijobiy korrelyatsiya mavjudligi ($r = 0.91$) aniqlandi. Shuningdek, mehmonxonalar soni va investitsiyalar hajmining ortishi turizm ekspoti va xizmatlar sektorining iqtisodiy samaradorligiga sezilarli ta'sir ko'rsatishi ekonometrik regressiya modeli orqali tasdiqlandi.

Tahlil natijalariga ko'ra, transport-logistika infratuzilmasining rivojlanishi, zamonaviy mehmonxona komplekslari sonining ortishi

hamda servis xizmatlarining xalqaro standartlarga moslashuvi turistlar oqimini oshirishning asosiy determinantlari hisoblanadi. Shu bilan birga, davlat tomonidan amalga oshirilayotgan subsidiya va soliq imtiyozlari investitsion muhitni yaxshilash orqali turizm sektorining raqobatbardoshligini oshirishga xizmat qilmoqda.

Biroq tadqiqot davomida turizm sektorining rivojlanishiga to'sqinlik qilayotgan ayrim tizimli muammolar ham aniqlandi. Jumladan, ayrim hududlarda turizm infratuzilmasining yetarli rivojlanmaganligi, xalqaro standartlarga mos servis xizmatlari ulushining pastligi, hududlar kesimida investitsiyalar notekis taqsimlanishi hamda raqamli turizm xizmatlarining sust rivojlanganligi mavjud salohiyatdan to'liq foydalanishga to'sqinlik qilmoqda.

Tadqiqot natijalaridan kelib chiqib, quyidagi ilmiy-amaliy takliflar ishlab chiqildi:

- turizm infratuzilmasiga yo'naltirilayotgan davlat investitsiyalari hajmini oshirish va hududlar kesimida ularning samarali taqsimlanishini ta'minlash;
- mehmonxona biznesini rivojlantirish uchun imtiyozli kreditlash va subsidiya mexanizmlarini kengaytirish;

- xalqaro mehmonxona brendlarini jalb qilish orqali xizmatlar sifatini oshirish;

- transport-logistika infratuzilmasini modernizatsiya qilish va hududiy transport integratsiyasini kuchaytirish;

- elektron turizm xizmatlari, onlayn bronlash tizimlari va raqamli platformalarni rivojlantirish;

- ekologik, ziyorat, gastronomik va tog' turizmi yo'nalishlari bo'yicha hududiy turizm klasterlarini shakllantirish;

- turizm xizmatlari eksportini diversifikatsiya qilish va xalqaro marketing strategiyalarini takomillashtirish.

Umuman olganda, O'zbekiston turizm salohiyatini rivojlantirishning moliyaviy va investitsion mexanizmlarini takomillashtirish turizm sektorining xalqaro raqobatbardoshligini oshirish, xizmatlar eksportini kengaytirish, valyuta tushumlarini ko'paytirish hamda milliy iqtisodiyotning barqaror o'sishini ta'minlashning muhim omillaridan biri hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar (Литература/ References):

1. World Tourism Organization (UNWTO). (2023). World tourism barometer. UNWTO Publishing. <https://www.unwto.org>
2. Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). (2020). Tourism trends and policies. OECD Publishing. <https://www.oecd.org>
3. World Bank. (2022). Tourism and competitiveness development report. World Bank Publications. <https://www.worldbank.org>
4. Goeldner, C. R., & Ritchie, J. R. B. (2012). Tourism: Principles, practices, philosophies (12th ed.). Wiley.
5. Balaguer, J., & Cantavella-Jordá, M. (2002). Tourism as a long-run economic growth factor: The Spanish case. *Applied Economics*, 34(7), 877–884.
6. Brida, J. G., Cortes-Jimenez, I., & Pulina, M. (2016). Has the tourism-led growth hypothesis been validated? *Current Issues in Tourism*, 19(5), 394–430.
7. Dwyer, L., Forsyth, P., & Dwyer, W. (2020). *Tourism economics and policy*. Channel View Publications.
8. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti. (2022). "Yangi O'zbekistonning 2022–2026-yillarga mo'ljallangan taraqqiyot strategiyasi" to'g'risidagi Farmon. <https://lex.uz>
9. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti. (2019). O'zbekiston Respublikasida turizm sohasini jadal rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risidagi Farmon. <https://lex.uz>
10. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti. (2023). Turizm salohiyatini yanada rivojlantirish va turizm xizmatlari eksportini kengaytirish chora-tadbirlari to'g'risidagi qaror. <https://lex.uz>
11. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi. (2023). Turizm infratuzilmasini rivojlantirish va mehmonxona biznesini qo'llab-quvvatlash bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risidagi qaror. <https://lex.uz>
12. O'zbekiston Respublikasi Statistika agentligi. (2024). Turizm va mehmonxona xizmatlari bo'yicha statistik ma'lumotlar. <https://stat.uz>
13. O'zbekiston Respublikasi Turizm qo'mitasi. (2024). O'zbekistonda turizm industriyasining rivojlanish ko'rsatkichlari bo'yicha hisobot. <https://uzbektourism.uz>
14. International Monetary Fund (IMF). (2023). Economic diversification and tourism sector development in emerging economies. IMF Working Paper. <https://www.imf.org>
15. UNESCO. (2023). World Heritage List and tourism development indicators. <https://whc.unesco.org>
16. Kotov, V. A., & Bau Long. (2024). K voprosu povysheniya investitsionnoy privlekatelnosti subyektov gostinichnogo biznesa Uzbekistana. Materialy mezhdunarodnoy nauchno-prakticheskoy konferensii.
17. Kungratov Ilmurod Kuzibay ugli. (2024). SECURING TRAVEL EXPERIENCES: THE IMPACT OF TRANSLATION ON TOURISM INSURANCE ACCESSIBILITY. *Insurance Market of Uzbekistan*, 1(11), 36–38. https://doi.org/10.55439/INS/vol1_iss11/219
18. Kungratov, I. (2024). DIGITAL TRANSFORMATION AND ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN UZBEKISTAN: CHALLENGES, INNOVATIONS, AND FUTURE TRENDS. *DTAI – 2024*, 1(DTAI). <https://dtai.tsue.uz/index.php/DTAI2024/article/view/314>
19. Abdullaev, M. Q., & Kungratov, I. K. U. (2025). THE IMPORTANCE OF DATA SCIENCE IN THE DIGITAL TRANSFORMATION OF THE UZBEKISTAN ECONOMY: EMPIRICAL ANALYSIS AND SCIENTIFIC APPROACHES. *Economics and Innovative Technologies*, 13(1), 83–90. https://doi.org/10.55439/EIT/vol13_iss1/645